

طرح درس

چه گونه یک طرح درس خوب بنویسیم

نویسنده:

صمد صمدیان

سرشناسه	: صمدیان، صمد، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: طرح درس: چه گونه یک طرح درس خوب بنویسیم / نویسنده صمد صمدیان.
مشخصات نشر	: تبریز: انتشارات بوی جوی مولیان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۶۳ ص.: مصور، جدول.
شابک	: ۷۰۰۰۰ ریال: 978-600-93199-3-0

وضعیت درست نویسی	: فیا
یادداشت	: عنوان روی جلد: طرح درس: نحوه‌ی نوشتن طرح درس.
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۶۲] - ۶۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
عنوان دیگر	: چه گونه یک طرح درس خوب بنویسیم.
عنوان دیگر	: طرح درس: نحوه‌ی نوشتن طرح درس.
موضوع	: مدیریت درسی
موضوع	: Lesson planning
موضوع	: تدریس
موضوع	: Teaching
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ط ۸ ص ۱۰۱ LB
رده بندی دیویی	: ۳۷۵/۰۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۷۱۶۰۲

انتشاراتی بوی جوی مولیان

نام کتاب: طرح درس

نویسنده: صمد صمدیان

ناشر: انتشاراتی بوی جوی مولیان تبریز

طرح روی جلد: نسرين صمدیان

نوبت چاپ: اول/تابستان ۱۳۹۵

قطع و تعداد صفحه: رقعی ۶۲

تیراژ: ۳۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۱۹۹-۳-۰

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

تلفن انتشاراتی: ۰۴۱۱-۳۲۷۷۲۱۵۹ - ۰۹۱۴۴۰۳۰۸۶۳

آدرس الکترونیکی: samadian.beig@yahoo.com

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
-------	------

مقدمه	۷
پیش‌گفتار	۹

فصل اول: تعاریف و مفاهیم

تعاریف طرح درس	۱۴
طرح درس به کدام سئوالات معلم پاسخ می‌دهد	۱۶
محاسن طرح درس	۱۶
انواع طرح درس	۱۷

فصل دوم: توضیح اجزای طرح درس

سربرگ، زمان، پایه	۲۶
هدف‌های کلی	۲۷
هدف‌های جزئی	۲۹
هدف‌های رفتاری	۲۹
مشخص کردن روش تدریس در طرح درس	۳۰
رسانه‌ها و وسایل کمک آموزشی	۳۳

فصل سوم: مهارت‌های قبل از تدریس

سلام و احوالپرسی و حضور و غیاب	۳۶
--------------------------------	----

۳۷	رسیدگی به تکالیف درسی
۳۷	بایدها و نبایدها در بررسی تکالیف منزل
۳۸	ارزشیابی تشخیصی

فصل چهارم: مهارت‌های حین تدریس

۴۲	ایجاد انگیزه برای درس جدید
۴۳	ارائه درس جدید با بهره‌گیری از مشارکت خود دانش‌آموزان

فصل پنجم: مهارت‌های بعد از تدریس

۴۸	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۴۸	ارزشیابی
۵۲	تعیین تکلیف و اختتام
۵۷	بایدها و نبایدها در تعیین تکلیف
۵۹	اختتامیه
۶۱	منابع و مآخذ

مقدمه

نظام آموزش و پرورش ایران در طول چهاردهه گذشته همواره دستخوش تغییر و تحولات زیادی بوده است این تغییرات از کتابهای درسی گرفته تا ماهیت و سنوات تحصیل در دوره‌های تحصیلی را شامل می‌شود. اما تنها چیزی که در این بان تغییر نیافته است الزام معلمان به داشتن طرح درس^۱ به خاطر اهمیت بیشتر آن می‌باشد. تاریخچه‌ی طرح درس به سال ۱۹۱۸ برمی‌گردد که نخستین بار «فرانکلین بوبیت»^۲ لزوم استفاده از آن را درس‌آمانده‌ی فرآیند یاددهی و یادگیری مورد بحث قرار داد. سپس «بنجامین. اس. بلوم»^۳ در سال ۱۹۵۰ آن را به شکل آمریایی طرح^۴ در سال ۱۹۶۲ رابرت گلیزر^۴ با ارائه نظرات جدید در راستای نظرات بلوم این موضوع را تکمیل نمود و امروزه نیز مد نظر معلمان، استادان دانش‌آگاه، کارشناسان آموزشی و دانشمندان تعلیم و تربیت جهان بوده و هست.

در مدت سه دهه خدمت و تدریس در آموزش و پرورش هیچ چیزی را به اندازه داشتن طرح درس به همکاران و دانش‌آوران توصیه ننموده‌ام، چون اهمیت و تاثیر آن را نه تنها در یک تدریس موفق، بلکه در هدف‌گذاری دقیق، تحقق کامل هدف‌های آموزشی، نظم و انضباط کلاس درس، حتی تعیین صحیح تکلیف منزل^۵ که یکی از مهمترین عامل استمرار فایده‌ی آموزشی است بهینه مشاهده و ارزیابی کرده‌ام.

^۱ - Lesson plan

^۲ - Franklin Bobitt

^۳ - Benjamin.s.bloom

^۴ - Robert Glasser

^۵ - Home Work

در این کتاب سعی شده است نحوه نوشتن طرح درس به صورت کامل ولی با زبان ساده بیان شود تا در راستای تحقق اهداف نظام آموزشی ره‌گشای همکاران علاقه‌مند و این تلاش گران بی‌ادعا شود.

صمد صمدیان - تابستان ۱۳۹۵

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

دکتر «ویلیام گلکسر»^۶ در کتاب «هر دانش‌آموزی می‌تواند موفق شود» می‌گوید: صدسال است روش معلمان هیچ تغییری نکرده است.^۷

بنده اعتقاد دارم تا طرح درس در مدارس از ضروریات محسوب نشده و معلمان هدف‌های آموزشی، انتظارات، وسایل و ابزار موردنیاز خود را قبل از تدریس تراجیح نکرده و تدارک نبینند تا صد سال دیگر نیز در روش تدریس معلمان اتفاق خاصی نخواهد افتاد. آغاز نوشتن طرح درس برای یک موضوع درسی، دهم ایده، بتکای و خلاق را به ذهن معلم متبادر می‌کند که با آمیختن آنها با موضوع را معنای درسی می‌تواند یک جلسه‌ی درسی جذاب با مشارکت خود دانش‌آموزان به‌وجود بیاورد.

دکتر «گلکسر» در کتاب دیگرش بنام «تئوری انتخاب در مدرسه» می‌گوید: معلمان راهبر پنج سوال کلیدی برای خود طرح می‌کنند:

- ۱- از دانش‌آموزان می‌خواهم چه چیزی بیاموزند؟
- ۲- چرا این موضوع ارزش یادگیری دارد؟
- ۳- کدام فعالیت‌های یادگیری موثری به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا این مطالب را خوب یاد بگیرند؟
- ۴- آیا می‌توانم برایشان توضیح دهم یادگیری این مطالب به ارزش‌های یکی یا بیشتر از یکی از نیازهای اساس آن‌ها کمک می‌کند؟

^۶ - William Glasser

^۷ - گلکسر، ویلیام، هر دانش‌آموزی می‌تواند موفق شود، ترجمه دکتر علی صاحبی، نشر

۵- آیا می‌توانم از نوعی ارزیابی شخصی (خودسنجی) استفاده کنم که باعث شود دانش‌آموزان نسبت به کاری که انجام می‌دهند احساس مالکیت بیش‌تری کنند؟^۹

طرح درس مزیت سه جانبه دارد یعنی محاسن آن به معلم کمک می‌کند مطالب را بصورت منظم و منطقی ارائه داده و به دانش‌آموزان کمک می‌کند محررای درس را با انسجام بیشتری یادگیرند و با تحقق اهداف، کمک شایانی به نظام آموزشی می‌کند.

دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت IBE^۹ در مجموعه رویدادهای آموزشی بیان کرده است که «یادگیری، اطلاعات چه از متون درسی و چه از آموخته‌های معلم، هر قدر منسجم‌تر باشد، اثر خواهد بود. منظور از انسجام آن است که ترتیب و توالی اندیشه‌ها و روش‌ها معنی‌دار و روابط میان آنها آشکار باشد.

معلمان شایسته، وقتی به ارائه دروس می‌پردازند و «دادن توضیحات یا ذکر مثال‌ها و شواهد موضوع را اثبات می‌کنند، با شریک‌ها به محتوا دامن می‌زنند، چنان‌آن را سازماندهی و مرحله‌بندی می‌کنند که روش و انسجام آن را به حداکثر برسانند»^{۱۰}

^۹ - گلستر، ویلیام، تئوری انتخاب در مدرسه، ترجمه دکتر علی صاحبی، نشر سایه سخن، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۴

^۹ - The International Bureau of Education

^{۱۰} - فرهنگستان بین‌المللی آموزش، دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت، جبروفی، مجموعه‌ی رویه‌های آموزشی ۱- تدریس، نشر دفتر همکاری‌های بین‌المللی آموزش و پرورش کشور

به این مهم جز با داشتن طرح درس نمی‌توان جامه‌ی عمل پوشاند. مطالب گسسته و بدون ارتباط با هم ذوق آموختن را از دانش‌آموزان سلب می‌کند و فرآیند یادگیری و یاددهی به معنی درست آن اتفاق نمی‌افتد.

پس به یاد داشته باشیم که:

«هرگفتنی آموزش نیست و هرشنیدنی نیز یادگیری نیست»

www.ketab.ir